

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра управління та адміністрування

Економіка підприємства
СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітній рівень перший **(бакалаврський)**

Освітні програми Фінансовий менеджмент

Вид дисципліни **базова**

Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Івано-Франківськ
ПВНЗ Університет Короля Данила
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол № 2 від 02.09.2020 р.

Розробник:

Гавадзин Н. О. доцент кафедри управління та адміністрування, кандидат економічних наук.

Контактний телефон	+380506615702
e-mail	nataliia.o.havadzyn@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	202
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми

навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020-2021	02.09.2020	№2		

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Загальна інформація про дисципліну. Економіка підприємства як певна галузь науки і навчальна дисципліна базується на пізнанні та свідомому використанні економічних законів і закономірностей функціонування і розвитку суспільного виробництва. Саме виявлення і вивчення конкретних форм прояву цих законів і закономірностей в господарській діяльності підприємства можна вважати предметом даної дисципліни. Цей предмет за змістом складають: теорія і практика господарювання, формування і використання активів підприємства; формування усіх видів витрат, ціни та ціноутворення, прибуток, рентабельність і ефективність господарської та інших видів діяльності підприємства, та їх розвиток.

Методологія вивчення дисципліни відповідає процесу пізнання істини: від живого споглядання до абстрактного мислення і від нього до практики.

Дисципліна «Економіка підприємства» забезпечує вивчення ключових аспектів ефективності господарювання на рівні основної структурної ланки суспільного виробництва – підприємства – в умовах сучасного етапу розвитку економіки України. Під час вивчення дисципліни студенти оволодіють знаннями про: сутнісну характеристику підприємства, основні форми господарювання та підприємницької діяльності в Україні; зовнішнє і внутрішнє середовище функціонування підприємства; сутність управління підприємством; економічний механізм функціонування підприємства; основні виробничі засоби і виробничі потужності підприємств; оборотні засоби підприємств; нематеріальні ресурси і активи підприємств; роль і склад персоналу підприємств; поняття продуктивності праці, фактори та показники, що її визначають; економічний зміст заробітної плати, форми і системи оплати праці; витрати виробництва, поняття витрат та собівартості і шляхи їх зниження; ціну і ціноутворення в ринкових умовах; інвестиційну діяльність та методи оцінки ефективності інвестицій; виробництво та якість продукції; основні форми звітності і методику оцінки ефективності діяльності підприємств; шляхи фінансового оздоровлення підприємства, досягнення економічної безпеки та запобігання банкрутства.

Місце дисципліни в освітній програмі. Курс «Економіка підприємства» базується на вивченні таких дисциплін: економічної теорії, макроекономіки, бухгалтерського обліку і одночасно є основою інвестування, фінансів підприємства, фінансовий аналіз тощо.

Цілі та зміст. Основними цілями вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є оволодіння знаннями та практичними навиками щодо організації діяльності та функціонування підприємств як суб'єктів господарювання; основних етапів заснування та розвитку підприємств; підходів, методів і засобів, що передбачають ефективне використання всіх видів ресурсів підприємства; основних переваг і недоліків методів ведення господарської діяльності та систематизацію інформації для розробки прогнозів.

Результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Фінансовий менеджмент» студенти мають: знати та розуміти економічні

категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є оволодіння навичками використання інформаційних та комунікаційних технологій

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 6	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	ПРН 1 Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; ПРН 5 Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2	
Семестр	4	
Кількість кредитів ECTS	6	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	42 (в годинах)
	семінари, практичні	42 (в годинах)
	лабораторні	-
Самостійна робота		66 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен	30 (в годинах)

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Економічна теорія	Фінансовий аналіз
Бухгалтерський облік	Фінанси підприємства
Макроекономіка	Інвестування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПІДПРИЄМСТВА ЯК СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Роль, поняття та основні ознаки підприємства. Правові основи діяльності підприємств. Класифікація підприємств. Об'єднання підприємств

ТЕМА 2. СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття, характерні властивості і основні моделі середовища підприємств. Зовнішнє середовище підприємств. Внутрішнє середовище підприємств

ТЕМА 3. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Сутність і принципи управління підприємством. Концептуальні підходи та методи управління. Рівні управління підприємством. Формування та типи організаційних структур управління підприємствами. Організаційно-виробничі структури підприємств

ТЕМА 4. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність і види планування на підприємстві. Планування виробництва на підприємствах. Бізнес-планування у діяльності підприємств

ТЕМА 5. ОСНОВНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна суть та класифікація основних засобів. Облік і оцінка основних засобів на підприємстві. Зношення основних засобів. Амортизація основних засобів. Показники основних засобів. Основні напрямки поліпшення використання основних засобів і виробничих потужностей

ТЕМА 6. ОБОРОТНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна сутність оборотних засобів. Класифікація оборотних засобів. Визначення потреби в оборотних засобах. Відображення оборотних засобів у балансі підприємства та витратах виробництва. Ефективність використання оборотних засобів

ТЕМА 7. НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ І АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття та види нематеріальних ресурсів і активів. Правовий захист нематеріальних активів. Облік та оцінка нематеріальних активів

ТЕМА 8. ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВ, ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ОПЛАТА ПРАЦІ

Персонал підприємства та його класифікація. Показники чисельності, руху та якісного складу персоналу. Продуктивність праці та її оцінка на підприємствах. Мотивація праці. Оплата праці працівників підприємств. Соціально-економічна сутність, функції та основні принципи організації оплати праці. Тарифна система та її елементи. Форми і системи оплати праці. Доплати, надбавки до заробітної плати та преміювання персоналу підприємств. Управління персоналом

ТЕМА 9. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВ

Формування виробничої програми. Сутність та класифікація витрат. Калькулювання та кошторис витрат. Планування зниження витрат підприємств

ТЕМА 10. ЦІНА ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття, функції та значення цін у діяльності підприємств. Фактори ціноутворення та види цін. Методи та стратегія ціноутворення у сучасних умовах. Особливості формування цін для підприємств. Формування цін на світових ринках

ТЕМА 11. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Сутність та класифікація інвестицій. Інновації та інноваційна діяльність. Джерела фінансування інвестицій та інновацій. Оцінка ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності. Експрес-методи оцінки ефективності інвестицій та інновацій. Оцінка ефективності інвестицій та інновацій методом дисконтування грошових потоків.

ТЕМА 12. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Основи податкової системи України. Види податків їх переваги та недоліки. Особливості оподаткування підприємств

ТЕМА 13. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Інформаційна база для оцінки результатів діяльності та фінансового стану підприємства. Оцінка результатів діяльності та фінансового стану підприємств. Сутнісна характеристика та чинники підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічна оцінка ефективності діяльності підприємств.

ТЕМА 14. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ

Сутність економічної безпеки підприємства. Джерела загроз та ризиків економічної безпеки підприємств. Функціональні складові економічної безпеки підприємств. Оцінка рівня економічної безпеки підприємств. Організація економічної безпеки підприємств

ТЕМА 15. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ

Стратегія та пріоритетні напрями розвитку підприємств. Реструктуризація підприємства. Реінжиніринг та розвиток підприємств. Аутсорсинг як одна із сучасних і успішних бізнес-моделей розвитку підприємства. Інформаційні технології в операційному менеджменті підприємств. Розвиток корпоративної культури підприємства. Сталий розвиток підприємств

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання	Поточне оцінювання
ЗК 6	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	ПРН 1 Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; ПРН 5 Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).	Обговорення ступеню засвоєння теорії та методології проблем; розгляд виробничих ситуацій, розв'язування задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань; тестове експрес-опитування

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених семінарських та практичних занять для того, щоб бути допущеними до екзамену.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до

певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені семінарські, практичні чи лабораторні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен у вигляді тестів охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Тривалість екзамену 20 хв, впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II рівня і 3 – III рівня.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Шкала ЄКТС	100-бальна шкала	Національна шкала
A	90-100 балів	відмінно
B	83-89 балів	дуже добре
C	76-82 балів	добре
D	68-75 бали	задовільно
E	60-67 бали	достатньо
F	35-59 бали	незадовільно
FX	1-34 бали	неприйнятно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Викладання навчальної дисципліни «Економіка підприємства» забезпечується засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм із застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою установ та організацій, зокрема шляхом проведення наступних видів навчальних занять:

- *лекції* – на яких здійснюється обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної теми (тем) чи розділу навчального предмету;
- *практичні, семінарські заняття* – на яких викладач здійснює опитування студентів з окремих теоретичних питань, передбачених темою навчального заняття, а також формує у студентів вміння і навички вирішувати ситуаційні завдання, пов'язані із питань комунікації в бізнес середовищі;
- *консультації* – на яких студенти отримують відповіді на конкретні запитання або пояснення складних питань, винесених на самостійне опрацювання та для виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- *самостійна робота* – виконується студентами у позааудиторний час за завданнями викладача та включає: підготовку до практичних занять; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; розгляд питань, винесених на самостійне опрацювання.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом:

- 1) *поточного контролю*, який проводиться у формі:
 - фронтального, індивідуального чи комбінованого опитування студентів на практичних заняттях;
 - контрольного тестування студентів та перевірки ситуаційних завдань;
 - оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань студентів;
 - оцінювання виконаних завдань контрольної роботи у вигляді тестових завдань з множинним вибором та розв'язання задачі.
- 2) *підсумкового контролю*, який проводиться у формі екзамену. Такий контроль є завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни та видом підсумкового контролю, який має на меті перевірити та оцінити отримані студентами знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни

Підсумковий контроль з дисципліни «Економіка підприємства» проводиться у формі комп'ютерного тестування.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно з графіку прийому відпрацювань затвердженого завідувачем кафедри. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані до початку сесії. Відпрацювання пропущених лекцій проводиться шляхом надання студентом конспекту та усного опитування за темою лекції. Відпрацювання семінарських занять проводиться у формі усної співбесіди з викладачем або

написання письмової роботи. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач фіксує результат в академічному журналі.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання ним індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Якість освітнього процесу забезпечується за допомогою дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов’язків, справедливість, повага та відповідальність.

Академічна доброчесність покликана боротися із: плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах; фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень; обманом, списуванням; використання непередбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження навчального курсу; відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова А. О., Нікіфорова Л. О. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ВНТУ, 2016. 216 с
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор Видавництво, 2016.. 378 с.
3. Болтянська Л. О., Андрєєва Л. О., Лисак О. І. Економіка підприємства: навч. посіб. Херсон: Олді-Плюс, 2015. 668 с.
4. Витвицький Я.С., Витвицька У.Я., Гавадзин Н.О., Зелінський Р.Р. Економіка підприємства: навчальний посібник: практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 178 с.
5. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 304 с.
6. Доберчак Н. І. Економіка виробництва : навч. посіб. К.: Ліра - К, 2015. 258 с.
7. Економіка підприємства: Навч. посібник / уклад. Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с
8. Економіка підприємства: навчальний посібник / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.
9. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
10. Захарченко В.І. Економіка підприємства. Практикум. К.: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. 144 с.
11. Кулішов В. Економіка підприємства: теорія і практика: навч. посіб. / В. В. Кулішов. – 2-ге вид. – Львів: Магнолія, 2016. – 205 с
12. Яркіна Н. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н. Яркіна. – К.: Ліра-К, 2015. – 498 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

13. Господарський кодекс України: зі змінами та доповненнями: веб-сайт. URL: zakon.rada.gov.ua
14. ПСБО Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: веб-сайт. URL: kodeksy.com.ua> buh > psbo